

NATURSKYDDSFÖRENINGEN I LYCKSELE

Verksamhetsberättelse för år 2017

Redovisas vid årsmötet 2018-03-20, på Medborgarhuset, kl 18.30,
Studieförbundets lokal i Lycksele.

*Kassarapport, 2018-02-21, för verksamhetsåret med revisionsberättelsen
daterad 2018-02-14 medföljer som bilagor*

Inledning:

Miljötilståndet lokalt och globalt är inte bra. Hänsynen och förståelsen av naturfrågorna, och vad naturen ger oss för "tjänster", för vår överlevnad, brister stort även här i lokalsamhället. Hotet mot biologisk mångfald, spridning av miljögifter och överutnyttjande av naturens resurser är tydliga. Den globala klimatförändringen, orsakad av människan, märks även här. Åren 2015, 2016 var de varmaste åren någonsin, 2017 det näst varmaste efter år 2016. Varmt i Sverige år 2017 men inga rekordnivåer. Klimatmötet i Paris, gav positiva signaler till alla aktörer som förhoppningsvis håller i sig och realiserar. Förnekelsen av klimatförändringarna visas även lokalt med en tröghet i att ändra verksamheter och tänka i nya banor. Hur det kan påverka Europa är svårt att sja om nu, men troligen får vi ta omtag i vårt arbete. Vi har fortfarande en utmaning i att sprida kunskap om ett långsiktigt, ekologiskt, ekonomiskt och socialt, hållbart utnyttjande av våra naturresurser för en hållbar omställning. Föreningens strategi för ett hållbart samhälle kan ses i tre delar:

1. *Naturkänsla.* Vi kan och vill stimulera en positiv känsla och förståelse för naturen och vad naturen ger till oss, de s.k ekosystemtjänsterna. En frisk och väl fungerande natur är en grund för vår överlevnad. Positiva naturupplevelser är även viktiga för människans hälsa och bör främjas.
2. *Konsumentmakt.* Vi som konsumenter kan visa vägen till ett hållbart samhälle, driva på lokala politiska beslut samt ge "verktyg" till de företag och enskilda som vill gå före i omställningsarbetet för en hållbar värld, lokalt med koppling globalt. Ex. föreningens miljömärke; *Bra Miljöval* och *Naturens Bästa*.
3. *Samhällspåverkan.* Vi som förening kan genom att sprida kunskap och fakta samt visa på positiva handlingsmöjligheter påverka vårt samhälle för en frisk och bra miljö samt ett hållbart utnyttjande av våra naturresurser och ett hållbart samhälle.

Riksföreningen har visat, i verksamhetsriktlinjerna, VRL 2015-2018, antagna vid riksstämman i Örebro 2014, vilka speciella arbetsområden som är prioriterade. Sedan kan varje krets ha särskilda förhållanden som också styr den lokala prioriteringen.

Föreningens värdegrunder; att rädda naturens liv, att främja människans hälsa, att verka för

global solidaritet, är en tydlig inriktning. Vi ska arbeta för en omställning för en hållbar utveckling. Vi ska fördjupa välfärdsdebatten inom;

- Jordbruk och livsmedelstrygghet
- Klimatförändringarna samt hållbar energi och energianvändning
- Miljögifter i samhället och naturen
- Marina ekosystem/vatten och fiske
- Skog

Lokal beskrivning:

Flera globala och regionala miljö- och naturskyddsproblem syns också här lokalt, spridning och användning av miljögifter, tydliga klimatförändringar, förlust och fragmentering av biotoper och biologisk mångfald. En tydlig minskning av antalet fåglar, ex. vadare och tättingar, är uppmärksammat. Antalet blommande ängar har blivit en sällsynthet. Skogar med en varierande markflora är sedan många år en raritet. Grodor och kräldjuren har blivit färre. Vi i Sverige har på senare år minskat vårt umgänge med och förståelsen för naturen. Några problemområden kan nämnas även för detta verksamhetsår, flera problem fortsätter:

Problemen med storskaligt och ensidigt skogsbruk som inte klarar Riksdagens miljömål finns även här. Internationellt överenskomna certifieringsregler uppfylls inte heller. Ekosystemet, vatten och landmiljön, flora och fauna, påverkas negativt både lokalt och i landskapsperspektiv. Inom kommunen finns endast några få äldre eller naturskogsliknande skogsområden kvar. Det ensidiga plantageliknade skogsbruket, monokultur, breder ut sig. Bristande hänsyn med skyddszoner till vatten och myrmark, leder till ökat läckage av ex. uppgrumlande ämnen, kvicksilver och brist på lövträd. Strandzoner har en viktig ekologisk funktion för mängder med organismer, från autotrofa till heterotrofa. Även den limniska miljön kommer att negativt påverkas eller skadas. Breda vegetationstäckta strandzoner, och myrmarker, kan också dämpa större vattenflöden. Bristande hänsyn till fågelspelsplatser och boträd. Den alarmerande minskningen av antalet fåglar globalt och lokalt påverkar ekosystem mycket negativt (fåglarna äter insekter/skadeinsekter) vilket också leder till minskande skördar av spannmål och försämringar i skogsproduktionen. Skogsbruket lokalt visar fortfarande dålig hänsyn till stigar, leder och kulturminnen. Det medför bl.a till svårigheter för etablering och kontinuitet för ekoturism/naturturism samt negativ påverkan på friluftslivet, bärplockning, renskötsel/bete och jakt m.m. Detta påverkar lokalsamhället negativt. Klimatet påverkas också negativt av stora kalhyggen, med större koldioxid- avgång från marken, obalans i markens mikrostrukturer, marksvampar m.m pga sol/uv-ljus, o värme exponeringen . Samt långa tider innan återskogning sker och upptag av koldioxid kan ske

igen. SLU har konstaterat att ytor med blåbarris har minskat. Avrinningen, av vatten och jord- och humusmaterial, ökar även från markerna mot vattendragen vilket tydligt ses.

Ett minskat lokalt brukande av jordbruksmark har lett till en utarmning av biologiskt viktiga ängsmarker efter Vindel- o Ume-älvens dalgångar samt efter skogsälven Örån. Detta kan ses även i områdets s.k. höglägesbyar. Med mera lokal odling och lokal skötsel/slätter, mer örtrika ängsmarker kan förbättra denna trend och minska denna utarmning. Detta kan också gynna hållandet av ex. bin med lokal honungsproduktion/lokalt livsmedel.

Inom kommunen samt i närområdet finns gruvverksamhet. Nya planeras nu, Fäboliden, med recipient Örån. (Dragon Mining Sweden AB har nu börjat med ansökningsprocessen och MKB enligt Miljöbalken) här kommer förhoppningsvis anrikningsverket i Pauträsk att användas. Två gruvor intill Vindelgransele i anslutning till Vindelälven (Botnia Exploration AB) har fått bearbetningskoncession. Deras och de nedlagda gruvornas miljöpåverkan måste fortfarande uppmärksammas och följas. Umeälvens energiproduktion leder till känd negativ påverkan på ekosystemet i vattnet. Förbättringar har nu påbörjats, inom Vindelns kommun, och kommer att fortsätta upp efter älven. Projektet GEP/MEP Umeälven pågår med ekologiska åtgärder i vattendrag för att öka den biologiska mångfalden och öka tillgången till fisk samt att minska erosionskadorna längs stränderna. Det påverkar vattenkraft-utvinningen endast marginellt. Föreningen följer den utvecklingen. Detta projekt kommer att vara ledande för ekologiska åtgärder i andra älvar i landet. Etablering av alternativ och hållbar energiutvinning, ex. vindkraft, sker nu inom kommunen.

Användandet av solen till uppvärmning eller till el har ännu inte kommit igång, ej heller passivhus -teknik, energismart byggande eller något konsekvent byggande i trä inom kommunen. Järnvägsförbindelsen med modernare persontåg Lycksele – Umeå på tvärbanan är igång sedan några år. Här har föreningen arbetet i många år för att den miljövänliga trafiken skulle återupptas. Banan/rälsen Lycksele – Hällnäs, Lycksele -Storuman, är tyvärr inte moderniserad och ingen el. Godstransporten på järnvägen kan utvecklas mera och med koppling till Inlandsbanan. Några el-laddstolpar har nu monterats i Lyckseles centrum och vid Hotell Lappland.

Lokal verksamhet:

Trots att större delen av styrelsen drabbades av sjukdomar under verksamhetsåret, så har en viss verksamhet kunnat genomföras, fast i en mindre omfattning. Naturskyddsföreningen i Lycksele har hela kommunen som sitt verksamhetsområde. Antalet medlemmar är 138st (år 2017), det har minskat något. Lyckselekretsen har kretsnummer 2405. Återbäringen från riksföreningen är 4 980kr (för år 2017). Föreningen har en etablerad hemsida. Styrelsen, bestående av ordförande Torgny Forsgren, samt ledamöterna Karin Gottfridsson, Roland Forsgren, Ann-Louise Hansson, Mattias Markusson, Rickard B Hansson, vi har haft 1 protokollfört sammanträde. Styrelsen har även haft kontakter via telefon/sms och mail.

Kretsen har, nu i slutet på verksamhetsåret, överklagat Länsstyrelsen, Miljöprövningsdelegationens, MPD, beslut om provbrytning, inför gruvetablering i Fäboliden. Vi tycker att erforderlig hänsyn inte tagits av MPD, till Örån, ett Natura 2000-området. Vi har bedömt att föroreningsrisk finns. (vi har konstaterat att Naturvårdsverket i sitt yttrande om gruvbrytning markerat att risk finns för Örån). Enligt Miljöbalken ska särskild prövning ske om det finns risk för förorening av ett Natura 2000-område, vilket inte gjorts. Föreningen har fått stöd i målet från riksföreningens gruvgrupp. Kretsen har tidigare under året deltagit vid ett samrådsmöte angående Fäboliden. Kretsen har även yttrat sig om planerad verksamhet i början på året. Ärendet finns nu på vår hemsida.

Skogsfrågor:

Vi är med i referensgruppen för (SCA:s)Tjäderbergets mångfaldspark. Vi har tidigare föreslagit att mera åtgärder görs för att behålla ängsfloran på det lilla kulturområdet/torpet, på Fäbodberget, samt att åtgärder görs för att skapa förutsättningar för groddjur att kunna överleva i några lämpliga skogsområden med små vattendrag . Vi har också nu föreslagit SCA att särskilda utrymmen anordnas för fladdermöss i anslutning till det lilla kulturområdet. Vi fortsätter ett samarbete med länsförbundet, Skellefteå och Umeå kretsarna i skogsfrågor. Detta för att hantera övergripande frågeställningar, kontaktvägar och arbetssätt. Flera viktiga delar är bl.a nyckelbiotoper, och få möjlighet till särskild snittsling/avgränsning med bättre naturhänsyn vid avverkning, föreningens inventeringar och rapporter av art-tips, (signalarter), rapportkvalitet och kalibrering av värdesbedömningar. Kretsen är försiktig positiv till att skogsbruket nu äntligen skall följa miljöbalkens hållbarhets intentioner. Sks skall göra tillsyn med stöd av miljöbalken. Detta kan ses som en seger för Naturskyddsföreningen som under många år kämpat för detta.

Jordbruk, livsmedelstrygghet och ekosystem i vatten:

Ekosystemet i Umeälven har efter vattenkraftutbyggnaden kraftigt försämrats. Nu har tack vare EU:s Vattendirektiv om God Ekologisk Potential, GEP, kommit skarpa krav på att förbättra vattenmiljön i älven/älvarna. En projektgrupp finns, med Åsa Widén, limnolog vid Umeå universitet, boende i Vindelns kommun, som projektledare. Lycksele kommun är delägare, med Greger Jonsson som kontaktperson. Mer om planering och påbörjande av delåtgärder, (se NF länets hemsida samt www.umealven.se för mera info). Riksföreningen stödjer också projektet med medel, ca 1 milj.kr, från Miljöfonden/Bra Miljöval El. En samverkans förening har nu bildats för genomförande av projekten. NF deltar. Torgny har även deltagit inom vattenråden/VRO 10 och 11:s arbeten samt i referensgruppen för Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt i Luleå.

Klimat och energi

Ingen större verksamhet har kunnat genomföras. Torgny har varit med vid några länsträffar med Länsstyrelsens klimatråd.

Naturkänsla

Den sedvanliga orkidée-utflykten till Storbacksjön kunde genomföras med hjälp av STF, Roland fick svara på många frågor från besöksgruppen, ca 15 pers. om dessa orkidéer. Kretsen har under året varit med och arrangerat, tillsammans med STF, ABF och MB, två större bildvisningar för medlemmar och andra intresserade, på biblioteket, om fåglar och natur. Visningskvällarna var välbesökta. En bildvisning om skogens sociala värden skedde vid årsmötet (det material som vi året innan visade i Örträsk).

Konsumentmakt

Umeälvprojektet finansieras nu till delar av konsumentdrivna val genom fonderna i Bra Miljöval El.

Samhällspåverkan

Kretsen bevakar olika fysiska planer inom kommunen. Kretsen engagerar sig i arbetet med Biosfärområde Vindelälven. Aktörerna är lokalt Vindelälvs kommunerna, VIKOM, Länsstyrelsen, Världsnaturfonden och Umeå Universitet. FN:s organisation UNESCO driver på för att bilda "Biosfärområden" på flera platser i världen, av hållbarhets skäl, med ekonomiska, sociala, och ekologiska perspektiv. Föreningen är med i en referensgrupp för detta lokala/regionala projekt.

Ordförande har under året blivit intervjuad om kretsens miljö-arbete av en grupp studenter från Umeå universitet, vid miljö-,biologi- och geologiprogrammen. Noteras kan att det för landet tagits fram nya fysiska planeringsformer, Grön Infrastruktur planering, GI. Detta nya planeringstänkande ska användas centralt, regionalt och lokalt för alla aktörer. Det är ett sätt att se naturen ur ett landskapsperspektiv, framför allt då skogs- o lantbruket. (Se mera på Naturvårdsverkets, Länsstyrelsernas hemsidor). För detta sätt att tänka har vi i naturskyddsföreningen arbetet för under lång tid! Kanske det nu blir möjligt att landets miljömål och ekosystem- ansatsen, lättare kan genomföras. (en träff har genomförts på Länsstyrelsen nyligen, med ca 30 olika aktörer, samt 5 st ideella aktörer/intresseorganisationer. Civilsamhället får nu större utrymme att vara med i landets verksamheter. Det får vi vara glada för)

Övrigt

Öreälvområdet vackra och spännande natur ingår i ett kommunalt LONA-projekt nu, som fortfarande pågår, tillsammans med ett antal andra naturområden i kommunen. Inriktningen är att iordningställa och förbättra några vandringsleder. En längre led planeras längs Öreälven. Detta är viktigt för naturturismen lokalt och för landet. Kretsens ordförande har under året varit ledamot i länsförbundet.